

čez. Pietmontežki vojaki so nam večkrat rekli, de se nočejo več zoper nas vojskovati, in de le težko čakajo, kdaj de bomo tje prišli, de bi k nam prestopili. Iz Sesto Calende smo šli v Varese, kjer smo še zdaj! Lahje so spet enmalo začeli se napihovati in nekeje na Francoze štejejo. Pa nej se le še enkrat vzdignejo, tepeni bojo, de še nikoli tako, in če lih tudi Francozje pridejo jim pomagat. Obéh se nič ne bojimo, kér slovanskiga duha smo! — Govori se pri oficirjih, de bo kmalo spet vojska, in če Piemontezi ne bojo šli nad nas, jih bomo pa mi ob kratkim začeli šegatati z kuglami in smodnikam.“

„Z eno besedo, komej tukej armade čakajo, de bi se spet vojska začela!“

„No, Tonče! kaj kej dela vaša pravicoljubna Slovenija, ali še zmirej hodi na dan? kako je z našim jezikom kej? Tonče! tudi pri nas v daljni deželi, kjer te kterikrat eviva! slišmo vpiti, so se jeli slovenskiga jezika poprijemati. Kmetijske Novice dobivam od eniga gosp. oberlajtnanta,*) ktere skorej vsak dan gmajnarjem práv z veseljem zavolj naše ljube domovine in tudi feldbebelnam berem in jih razlagam. Kar me pa nar bolj veseli, je tó, de eniga oficirja zdaj učim brati in govoriti slovensko. Verjemi mi Tonče! še nobeniga dela nisim s takošnjim veseljem opravljal. — Skorej vse za našo slovensko domovino živí in gorí. Nej živí naša draga Slovenija!“

„Druziga Ti ne vém nič več pisati, kakor de se za Slovenijo trudi, zdrav ostani in piši kterikrat na

Svojiga prijatla

Janeza Pirnata, korporala.

Iz deržavniga zbora.

Na dalje je deržavni zbor od 19. do 25. tega mesca enoglasno sledeče ustavne postavne sklenil:

„Svoboda osebe (persone) je zagotovljena.“

„Nobeniga ne smejo postavnemu sodniku odtegniti; privilegirane in snemne sodbiša ne smejo biti.“ (To se pravi: Enaka pravica je za vse — ne pa de bi en stan eno, drugi stan pa drugo sodnico imel. Vsak pregrešek mora enaciga sodnika imeti, nej ga dopernese žlahtnik ali pa delavec; malarji malajo pravico z zavezanimi očmi, ki ne dela razločka med stanovi).

„Nihče se ne sme zapreti drugači, kakor po povelju sodnika iz gotovih vzrokov; samo takrat se sme tudi brez povelja zapreti, ko je bil na hudodelstvu ravno zalezen.“

„Ukaz za zapéro se mora vjetimu berž podati, ali pa zadnjič v 24 urah potem, ko je bil vjet.“

„Vsak, kteri je bil od služabnikov, ki so v očitno varnost postavljeni, vjet, se mora v 24 urah svoji postavni sodbi izročiti, ali pa izpustiti.“ (Neizrečena krivica je bila dozdej ta, de so eniga in družiga po več dni, tednov ali clo mescov v ječah mezdili, predin je začel sodnik njegove pregrehe še le preiskovati. Ne vémo: ali bo ravno 24 ur dovolj, de se bo pregreha preiskala in de se bo mogel pregrešnik v tem času svojemu sodniku izročiti — to pa je práv in mora biti, de sôdbe hitro tekó; dozdej so se ravnale večidel práv po polžovim.)

„Vsak obdolžen nej se v prostosti (ne v ječi) sodi proti tem, de porožtvo ali kavcjon zastavi, ktero sodnik po postavah odloči, ako niso po kaznovavnih postavah odločene okolišine take, de se mora obdolžen zapreti.“ (Za

vlačugarje, tatove in roparje takó noben pošten človek ne bo porok, sicer se pa vender zna zgoditi, de ni vsak, ki je kakiga pregreška obdolžen, tudi v resnici pregrešnik; za taciga, posebno če ima družino prerediti, je práv, če se v prostosti sodi in se le potem zapre, kader je bil kriv spoznan in obsojen.) —

„Opravila pred sodništvam v deržavljskih in kaznovavnih zadevah (Civil- und Strafsachen*) so občinske (očitne) in ustne (z besedo). Sneme od te postavne določi postava.“ (To je velika dobrota, de vse take sôdbe bojo očitne in z besedo opravljene. Če bi pa kaka pravda utegnila posebno nesramne in pohujšljive reči zadeti, pa ne bo očitna, in to je tudi práv.)

„V kaznovavnih zadevah veljá zatožbina pravda. Prišežne sodništva imajo vsakikrat pri politiških in tiskarnih pregreških krivico ali nekrivico spoznati (ali razsoditi).“

„Nihče se ne sme zavoljo kakiga kazniva djanja vnovič pred sodbo postaviti, če ga je bilo prisežno sodništvo ravno zavoljo tega djanja že enkrat „nekriviga“ spoznalo. Le takrat se zna to zgoditi, ako je bilo celo prvo opravilo zaverženo.“ —

Pri novi volitvi zborniga predsednika je bil Smolka predsednik izvoljen, Hein in Pretis pa sta bila predsednikova namestnika izvoljena.

Na vprašanje gosp. Ambroža zavolj gojzdnih pravic (poglej 4. list Novic), je odgovoril minister Stadion: „de te pravice še ostanejo, kakor so bile poprej, dokler ne bo ta reč popolnoma dokončana; — de pa kmetje predelječ segali ne bojo, nasproti pa tudi de ne bojo grajšine kmetam njih pravice kratile, se imajo gojzdne postavne zvesto spolnovati.“ (Poglej: ministerski ukaz v današnjim listu).

Gosp. Ulepič je v zboru vprašal ministra: „ali se bo v Ljubljani vseučiliše (Universität) napravilo, kjer je za obširni obsežek slovenskih deželá tako potrebno.“ Če ima enakopravnost (Gleichberechtigung) resnica biti, morajo slovenske dežele vseučiliše dobiti, kjer pravo omikanje jezika in izobraženje splošno v narodskim duhu zamore le iz vseučiliša izvirati. — Željno pričakuje cela Slovenija odgovora ministerskiga!

Novičar iz Ljubljane.

Somenj v Ljubljani o sv. Pavlu je bil zavoljo dveh rečéh imeniten: vreme je bilo kakor spomladi, kupcev pa je bilo toliko, de kramarji že davnej niso toliko skupili, kakor ta somenj; to je znamenje, de je še veliko denarja med ljudmi, čeravno so večidel le s popirjem barantali. — „Veseli dan“ ali „Matiček se ženi“, vesela igra v gledišu pred somnjem ta dan od slovenskiga društva napravljena, je ljudém močno dopadla; gledišje je bilo tako polno, do se je vse tērlo, in slovenskemu društvu je ta igra čez vse stroške naklonila gotovih 124 gold. Vsaki dan se bolj prepričamo, de tudi Ljubljana na Slovenskim stoji, čeravno nekteri še tega zapopasti ne morejo. — V Zabnici med Krajnjem in Loko so vjeli kmetje unidan 2 nar večí tatova; eniga so takó nabíli, de je kmalo umerl. Od ravno te tatinske družbe so pa kmalo potem tudi dva vjeli na Jezeru (Seeland) na Koroškem — in tako se bo razkropilo gnjezdo tatov, ktere kmetje že davnej zalezujejo, pa jih dozdej niso mogli v pest dobiti. Práv je, de se taki derhali močno na pete stopa — ubijati pa vjete, to pa ne gré; sej je sodna gospóska, de jih sodi in kaznuje. — Gosp. Ambrož je na pritožbo v Slovenii (2. list), de za slovenske de-

*) Mende od gosp. Tysna, ki je že več lét zvest prejemnik Novic in jih tudi v ptuji deželi ni v nemar pustil.

Vredništvo.

*) Če nam vé kdo za besedo »Civil« dobro slovensko besedo povedati, ga prosimo, nej nam jo na znanje da. Beseda »Civil« ima obširin pomén.

Vredništvo.

žele še zdej ni postavljen šolski svet (Schulrath), Ljubljanskemu slovenskemu društvu oznanil, de je on že pred Božičem ministerstvu v ti reči predlogo podal, od ktere nam je tudi prepis poslal. — Namesti Sterčina so v Kamniku gosp. Mih. Lavriča, zdej v Ipavi v komisii, poslanca za državni zbor izvolili, s ktero volitvijo zamoremo vsi práv zadovoljni biti. — Jesenski šolski prazniki (vakance) ostanejo to léto pri starim: vel. serpana in kimovca.

Novičar iz mnogih krajev.

Iz Ogerskiga pretečeni teden nismo nič posebniga zvedili. Košut je še na Ogerskim; kraljevo krono sv. Štefana pa so vunder iz njegovih rok otéli. — Na Laško ima vnovič 80 tavžent vojakov iti, zato bo pri vsakim regimentu še péti bataljon iz noviga napravljén. — Pravijo, de oče Papež hočejo puntarski Rim v cerkveno prekletje (pano) djati. — V Parizu se punt kuha. — Govorica gré, de je pregnani francozki kralj Ludevik Filip v Londonu umerl. — Na Dunaji kolera hujši prihaja; povodinj je jenjala, pa 24. dan tega mesca je bil tak vihar, de je več streh podèrl. — 8. dan tega mesca je prišlo po železnici iz Angležkiga 40 škrinj čistiga srebra na Dunaj, ktere so 600 centov vagala; že dvakrat je prišlo poprej tudi veliko srebra na Dunaj, tako de bojo zdej lahko veliko noviga srebreniga denarja nakovali, pravijo, okoli 8 milijonov goldinarjev. — Iz Dunaja in Gradca so po ministerskim ukazu spodili pridigarje nove nemške vére. Práv je. — Iz Dunaja se še zmirej bere, de nekteri nepokojneži strelajo na vojaške straže (vahte). — V Kromerizu je bilo 18. dan t. m. slovesno cerkveno obhajilo. Po rajtingi greške (staroverske) cerkve pade na ta dan praznik sv. 3 kraljev. Poslanci greške vere so se zbrali ta dan v cerkvi sv. Mavricija in so obhajali ta praznik z veliko častjó; — morebiti pervikrat po tem, ko sta Metud in Ciril na ravno tem mestu perva kristjansko véro v slovanski besedi učila, se je zopet slišala božja služba v slovanskim jeziku tukaj opravljati. Veliko poslancov družih dežel je bilo pričijočih. — Bére se, de se bojo prihodnjíc naš Cesar tudi „veliki vojvoda Serbski“ imenovali. — Po naznanilu Karlovškiga časopisa „Napredak“ je 2000 prostovoljnikov iz Serbske knežije Banaškim Serbam na pomoč šlo. Njih vodja je tisti slavni junak Milutija, kteri je enkrat v brambo mesta Negotja topove (kanone) s tolarji nabasovati ukazal, ko so mu krogle (kugle) pošljé, in je tako sovražnika premagal. — V Trevizi dela nek Angležki umetnik za našo armado veliko óblo (balon), pod ktero se bo čolnič privezal in v čolnič ognjeni raketi spravili. Po tem se bo podal zveden umetnik z óblam v zrak (ljuft), in bo izpod néba na barke sovražnika rakete spušal, de se bojo vžgale in pokončale. Kar svet stoji, se še ni slišalo od take znajdbe! — Pravijo, de bo plačilo naših vojakov povikšano, kar bi bilo le pravično, če prime-rimo plačilo ptujih deželá. Naš prosták (gmajnar) dobí na leto v vsim skupej 140 gold. — francozki 200; angležki 300; amerikanski 325 gold. — Na enkrat so v Ljubljani hrup zagnali, de so Cesar državnimu zboru ukazali, de ima do 15. majnika saksebi iti. Veseli nas, de se ta novica ni resnična skazala, zakaj — kolikor je nam znano — bi ne bilo dobro, če bi zdej zbor saksebi šel, ko je potreba, de se za-upanje med poslanci in ministri vterdi, ne pa de bi pešati jelo. — Tudi iz Prage smo slišali hude reči — hvala Bogú, de je vse laž. — Kdor kej laží hoče nabrati, nej pride le v Ljubljano; cel koš jih bo dobil, zakaj pri nas je opravljevcov in hudih jezikov sile veliko. —

Kér se že tri ali štiri mesce ni na Brežkim brodu prepeljevati móglo, kér so čolnovi že slabi bili, so se mogli vozniki na Čatežkim brodu prepeljevati, in po tem na Kerškovaški mostiti, intako dvojno mostnino plačevati, zato je zdej nov brod ali brodiški most na Brežkim brodu ali brodišu narejen, in sicer takó, de je debela verv (debel štrik) čez Savo napeta, in po ti vervi gré škerpeč, na kteriga je s tanjši vervjo brod ali brodiški most privezan, de ga lahko en sam bródnik sèmtertjè prepeljá. Zdej tedej ni treba čez Kerškovaški most in na Čatežki brod hoditi, če se od Noviga mesta ali Kostajnovce v Brežce gré, kér v Kerški vasi pri eni lipi na koncu Kuželnove hiše se na levo stran po cesti v vas oberne, namest na Kerški most iti, in po tem je dobra cesta do broda. Samo kader je práv velika Sava ali povodinj, se nemore iz Kerške vasi (Munkendorf) v Brežce (Rann) priti, kér voda po travnikih stoji.

Kaj je slavni nemški pevec Herder že pred 70 léti od Slovanov prerokoval.

„Časov koló se neprestoječe vertí, in kader bo pravična politika v Evropi na mestu podjarmenja obveljala, se bodete tudi vé — nekdej tak blago in pošteno živijoče, zdaj pa v sužnost pahnjene slovanske plemena — vzdignile iz dolziga spanja od morja jadranskiga do Tatre, od Dona do Veltave, in boste začele vživati sad svojiga truda in svoje trgovine.“ — (Slovenija.)

Nar novejši novica.

Ravno zdej je dobila Ljubljanska kmetijska družba ministerski ukaz, de ima konec prihodnjiga mesca na Dunaji velki kmetijski zbor biti, h kterimu se ima iz vsake dežele nar več 6 poslancov poslati.

Podoba našiga sedanjiga Cesarja

je priložena današnjimu listu. Z veseljem bojo Slovenci gledali ljubeznjivo obličje mladiga Cesarja, ki so v takó imenitnim času nastopili tron ustavniga avstrijanskiga cesarstva. Ravno zato, kér so mladi, Jih bo lahko stalo, s potrebami novih časov sprijazniti se, in kratkaskušnja Jih bo prepričala, de je veliko slavnishi in veliko slajši, prostovoljno in serčno ljubezin svobodnih narodov vživati, kakor vladar tacim podložnim biti, ki so mu le iz prirojene boječnosti vdani. Med tem, ko naši nemški bratje v avstrijanskim cesarstvu le ene poglavitne reči pričakujejo od svojiga noviga Cesarja, namreč ustavne svobode — pričakujejo mi Slovani dveh poglavitnih reči: svobodnosti po ustavnih postavah, in pa narodskih pravic, ktere so nam bile poprej tako okrajšane, de le nemško je vse veljalo, slovansko pa nič. Cesar Franc Jožef I. so nam s svojo cesarsko besedo zgotovili, de nej bo enakopravnost vsim narodom; mi se zanesemo iz celiga serca na te obljube, in upamo, de bomo vsi narodi enake pravice vživati, kér le na zvestim spolnjenji téh obljub stoji močno avstrijansko cesarstvo.

Današnjimu listu je pridjan 4. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajinji	
	27. prosenca.		29. prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	39	2	36
1 » » banaške	2	40	2	52
1 » Turšice.....	—	—	1	35
1 » Soršice.....	—	—	—	—
1 » Rěži.....	—	—	1	40
1 » Ječmena.....	—	—	—	—
1 » Prosa.....	1	30	1	25
1 » Ajde.....	1	16	1	9
1 » Ovsa.....	—	50	—	50